

Ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Μητροπολίτου Φαναρίου Ἀγαθαγγέλου, Δρος Θεολογίας
Γεν. Διευθυντοῦ Ἀποστολικῆς Διακονίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ λειτουργικὴ παράδοση καὶ ἡ ὀρθόδοξη πνευματικότητα τοποθετοῦν σέ ἰδιαίτερη θέση τὴν σημερινὴ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Καί εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ θεομητορικὲς ἑορτὲς πλουτίζουν τὴν λειτουργικὴ μας ζωὴ, γιατί ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ πάντοτε ἀτενίζει μὲ ἰδιαίτερη ἀγάπη καὶ σεβασμὸ τὴν μεσίτρια τοῦ οὐρανοῦ. Οἱ θεολογικοὶ λόγοι καὶ ὕμνοι στὴν Κυρία Θεοτόκο εἶναι σέ τελευταία ἀνάλυση δοξολογία στὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ, πού ἔγινε ἄνθρωπος γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπινου γένους.

Τὸ μόνο ὄνομα τῆς Θεοτόκου, Μητέρα τοῦ Θεοῦ, περιέχει ὅλο τὸ μυστήριό τῆς οικονομίας τῆς σωτηρίας, λέγει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, καὶ ἀποδεικνύεται ἔτσι, ὅτι ἡ Μητέρα τοῦ Χριστοῦ ἀποκαλύπτεται στοὺς πιστοὺς ὡς ἡ κατ' ἐξοχὴν μάρτυς τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ Θεὸς προσέλαβε πραγματικὰ τὴν ἀνθρώπινη φύση, στὴν ὁποία ἀνοιξε τὸν δρόμο τῆς

σωτηρίας, σωτηρία πού αποβαίνει πραγματικότητα, γεγονός πού σημαίνει την έλευση τής Βασιλείας του Θεού. Σέ μία όμιλία του ό Βασίλειος Σελευκείας σημειώνει χαρακτηριστικά: "Θεοτόκος έστί τε καί λέγεται. Άρα τίς έστι ταύτης ύψηλοτέρα ύπόθεσις;... ώς γάρ ούκ έστιν εύκολον νοεΐν τε καί φράζειν Θεόν, μάλλον δέ καθάπαξ αδύνατον, ούτως τό μέγα τής Θεοτόκου μυστήριον, καί διανοίας καί γλώττης έστίν ανώτερον. Έπει ούν Θεόν σαρκωθέντα τεκοῦσα Θεοτόκος ονομάζεται"¹.

Τό πρόσωπο τής Θεοτόκου δέν νοεΐται ανεξάρτητα από τό ανθρωπινο γένος. Η Θεοτόκος είναι ό ύγιής καρπός τής ανθρωπίνης φύσεως καί ή καλύτερη προσφορά τών ανθρωπων στον Χριστό. Στην προσφορά όλης τής κτίσεως συμμετέχουμε καί έμεις μέ τήν Παναγία. Ο άγιογράφος, όταν άγιογραφεΐ στην κόγχη του Ίερου Βήματος τήν Πλατυτέρα, δέν θέλει νά εικονίσει μόνο τήν Παναγία, αλλά όλη τήν Έκκλησία πού έχει κέντρο της τόν Χριστό. Η Παναγία έγινε Έκκλησία καί έγένησε τήν Έκκλησία. Ο Άγιος Γρηγόριος ό Θεολόγος λέγει ότι ό Κύριος «ένανθρωπήσας σάρκα Έκκλησίας προσέλαβε». Είναι δέ χαρακτηριστικό ότι ό Άγιος Κύριλλος Ίεροσολύμων συνδέει τό πρόσωπο τής Θεοτόκου μέ τήν έννοια τής Έκκλησίας γι' αυτό λέγει: «ύμνουῦμεν τήν άειπάρθενον Μαρίαν, δηλονότι τήν άγίαν Έκκλησίαν».

Η αναφορά, λοιπόν, στην Παρθένο Μαρία υπενθυμίζει τήν χαρά τής λυτρώσεως του ανθρωπου από τόν Χριστό, γιατί εκείνη ύπηρέτησε πιστά τό μυστήριο τής σωτηρίας μας. Η άγνή καί άσπιλη Παρθένος, ή πιστή καί ταπεινή κόρη τής Βηθλεέμ, μπροστά στα μάτια του Θεού εύρέθηκε ως «ή μόνη έν γυναιξί εύλογημένη καί κα-λή». Αυτόν διάλεξε ό Ουράνιος όταν ήλθε τό πλήρωμα του χρόνου καί «ό Λόγος σάρξ έγένετο».

¹ Λόγος ΑΘ' Εΐς τόν Εύαγγελισμόν τής Παναγίας Θεοτόκου, 2 PG 85,429B.

Ὁ φιλόανθρωπος καί ἐλεήμων Θεός μας, πού πάντοτε φροντίζει τό γένος τῶν ἀνθρώπων, ἐπειδή εἶδε τό ἔργο πού ἔπλασε μέ τά χέρια Του νά εἶναι ὑπόδουλο στό διάβολο, θέλησε νά ἀποστείλει τόν Υἱό Του τόν Μονογενή, τόν Κύριο μας Ἰησοῦ Χριστό, γιά νά τό ἀπολυτρώσει ἀπό τά χέρια τοῦ διαβόλου. Ἐπειδή ὅμως δέν θέλησε νά τό μάθει, ὄχι μόνο ὁ Σατανᾶς, ἀλλά καί οἱ ἴδιες οὐράνιες δυνάμεις, σέ ἕναν ἀπό τούς Ἀρχαγγέλους, στόν ἔνδοξο Γαβριήλ ἐκμυστηρεύθηκε τό μυστήριο. Προοικονομεῖ δέ ὅτι ἡ Ἁγία Παρθένος θά γεννήσει ἀγνή καί καθαρή, γιὰτί ἦταν ἄξια τέτοιου καλοῦ.

Ὅταν ὁ Θεός Πατέρας εὐδόκησε νά πραγματοποιήσει «τό χρόνιος αἰώνιος σεσιγημένον μυστήριον», «τό μυστήριον τό κε-κρυμμένον ἀπό τῶν αἰώνων καί τῶν γενεῶν», τό μυστήριο τῆς Θείας Οἰκονομίας, γιά τή λύτρωση τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, μόνο αὐτή ἐδέχθηκε τή θεία ἀποκάλυψη τοῦ μυστηρίου καί ἐκρίθηκε ἱκανή νά ὑπηρετήσει τό ἔργο τῆς σωτηρίας .

Μέσα στό χῶρο τῆς Ἐκκλησίας, στήν πίστη καί τή δογματική της διδασκαλία, ὁ Εὐαγγελισμός εἶναι τῆς «σωτηρίας ἡμῶν τό κεφάλαιον καί τοῦ ἀπ' αἰῶνος μυστηρίου ἢ φανέρωσις». Ὁ Ἄγγελος ἀνακοινώνει καί εὐαγγελίζεται τήν θεία βουλή. Ἀλλά ἡ Παρθένος δέν σιωπᾷ. Ἀνταποκρίνεται στή θεία κλήση μέ ταπείνωση καί πίστη: «Ἴδού ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τό ρῆμα σου»².

Ἡ θεία βουλή γίνεται δεκτή καί βρίσκει ἀνταπόκριση. Καί αὐτή ἡ ἀνθρώπινη ἀνταπόκριση εἶναι ὅ,τι ἀκριβῶς χρειάζεται σ' αὐτό τό σημεῖο.

---

² Λουκ. 1, 38.

Ἡ ὑπακοή τῆς Παναγίας ἀντισταθμίζει τὴν ἀνυπακοή τῆς Εὐας. Μ' αὐτὴ τὴν ἔννοια ἡ Παρθένος εἶναι ἡ δευτέρα Εὐα καὶ ὁ Υἱὸς τῆς ὁ δεύτερος Ἀδάμ. Ὅπως ἡ Εὐα ἐξαπατήθηκε ἀπὸ τὸ λόγο ἑνὸς ἀγγέλου, γιὰ νὰ φύγει ἀπὸ τὸν Θεὸ παραβαίνοντας τὸ λόγο Του, ἔτσι ἡ Παναγία ἐδέχθηκε τὸν Εὐαγγελισμό ἀπὸ τὸ λόγο ἑνὸς Ἀγγέλου, ἔτσι ὥστε νὰ φέρει τὸν Θεὸ μέσα τῆς, ὑπακούοντας στὸ λόγο Του.

«Διὰ τῆς Εὐας ὁ θάνατος, διὰ τῆς Μαρίας ἡ Ζωή», κηρύττει ὁ Ἅγιος Ἱερώνυμος. Αὐτὴ ἡ ὑπακοή καὶ χαρούμενη ἀποδοχὴ τοῦ λυτρωτικοῦ σκοποῦ τοῦ Θεοῦ ἦταν μία πράξη ἐλευθερίας. Ἦταν ἐλευθερία ὑπακοῆς καὶ ὄχι πρωτοβουλία, ἐλευθερία ἀγάπης καὶ λατρείας, ταπεινώσεως καὶ ἐμπιστοσύνης.

Κατὰ τίς ἡμέρες τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου, ὅταν ὁ Θεὸς ἐξέφερε τὸ ζῶντα καὶ παντοδύναμο λόγο Του «γεννηθήτω», ὁ λόγος τοῦ Δημιουργοῦ παρήγαγε ἐντὸς τοῦ κόσμου τὰ ὄντα· ἀλλὰ τὴν ἡμέρα ἐκείνη, ἡ ὁποία δὲν ἔχει τὴν ὁμοιὰ τῆς ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Κόσμου, ὅταν ἡ θεία Μαρία προσέφερε τὸ σεμνὸ καὶ ὑπάκουο «Γένοιτο», ὁ λόγος τοῦ δημιουργήματος κατέβασε στὸν κόσμον τὸ Δημιουργό. Ἐδῶ ὁ Θεὸς καὶ πάλι προφέρει τὸν λόγο του: «Θά συλλάβεις, θά γεννήσεις υἱὸ καὶ θά τὸν ὀνομάσεις Ἰησοῦ. Αὐτὸς θά γίνει μέγας καὶ θά ὀνομασθεῖ Υἱὸς τοῦ Ὑψίστου. Σὲ Αὐτὸν θά δώσει ὁ Κύριος ὁ Θεὸς τὸ θρόνον τοῦ Δαυΐδ, τοῦ προπάτορά Του. Θά βασιλεύσει γιὰ πάντα στοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἰακώβ καὶ ἡ βασιλεία Του δὲν θά ἔχει τέλος»³. Ἡ Θεοτόκος ἀποδέχεται τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἀποτέλεσμα θά εἶναι τόσο θαυμαστό. Αὐτὴ ἡ ὑπακοή εἶναι ἡ μεγαλειώδης δύναμη εἶναι ἡ καθαρὰ καὶ τέλεια ἀφοσίωση τῆς Μαρίας στὸν Θεό, ἀφοσίωση τῆς θελήσεώς της, τῆς σκέψεώς της, τῆς ψυχῆς της καὶ τῆς ὅλης ὑπάρξεώς της καὶ ὅλων τῶν δυνάμεών της, ὅλων τῶν πράξεών της, τῶν ἐλπίδων της καὶ τῶν προσδοκιῶν της.

Οἱ ἀρχές τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ δὲν εἶναι ἐπακριβῶς γνωστές. Τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἁγία Ἐλένη ἔκτισε στὴ Ναζαρέτ βασιλική, στὴν ὁποία περιελαμβανόταν κατὰ παράδοση ὁ οἶκος τῆς Θεοτόκου, στὸν ὁποῖο αὐτὴ ἐδέχθηκε τὸν Εὐαγγελισμό, ἐπέδρασε ἴσως στὴ σύσταση τοπικῆς ἐορτῆς.

Οἱ πρῶτες μαρτυρίες περὶ αὐτῆς εὐρίσκονται στὸν Ἅγιο Πρόκλο, Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, τὸ 430 μ.Χ., καὶ στὸ *Πασχάλιον Χρονικόν* (624 μ.Χ.), ὅπου χαρακτηρίζεται ὡς συσταθεῖσα στίς 25 Μαρτίου ἀπὸ τοὺς θεοφόρους διδασκάλους⁴.

³ Λουκ. 1, 31-33.

⁴ P.G. 92, 488C.

Ἡ μεγαλοπρεπής πανήγυρη τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐτελεῖτο ἀπό τούς Βυζαντινούς στό ναό τῶν Χαλκοπρατείων⁵, ὅπου παρίσταντο καί οἱ αὐτοκράτορες. Κατά τόν 15ο αἰῶνα μ.Χ. ἡ Παννυχίδα ἐτελεῖτο στό παλάτι.

---

⁵ Λέγεται ὅτι ὁ ναός τῶν Χαλκοπρατείων ἐκτίσθηκε ἀπό τήν Πουλχερία, τό ἔτος 450 μ.Χ., καί ἦταν πρὶν Ἰουδαϊκή συναγωγή. Ὁ ναός ἀπελάμβανε ἰδιαιτέρως τοῦ σεβασμοῦ τῶν Χριστιανῶν, διότι ἐκεῖ ἐφυλασσόταν ἡ Τιμία Ζώνη τῆς Θεομήτορος.